

OPONENTSKÝ POSUDEK

Diplomová práce: **Martina Hůlová – „Cesta – hora k obcházení“**, 5.ročník Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro ZŠ a SŠ, český jazyk – výtvarná výchova

Diplomová práce Martiny Hůlové se zdála být naprosto výjimečnou. Úvod (respektive oba úvody – autorka ví) je suverénní a nadstandardní jak formálně, tak obsahově. Zejména v prvním případě jde o svým způsobem filosofický esej, polemizující s možností cosi formulovat bez nebezpečí ztráty vědomí celku a souvislostí právě *vyřčením*. Paralela vyslovených myšlenek s vodou ve sklenici je skvělá a doplněná akcí s fotodokumentací navíc nepostrádá výtvarný (konceptuální) rozměr. Škoda, že se ve stejném (či alespoň podobném) duchu neodvíjí další text.

Kdyby takovýto konceptuální přístup aplikovala autorka na skutečnou cestu – pouť na horu či kolem ní (jak ostatně bylo lze očekávat dle zadání) mohli jsme být svědky bez nadsázky úžasné práce s parametry disertace – totiž práce nebývalé vyzrálé, kvalitní, samostatné a přínosné. Martina Hůlová však zvolila „cestu“ jinou a vlastní potenciál, podle mého soudu, „obešla“. Ale stále platí, že velmi kvalitně. Autorčina teorie kuželu je zajímavá, leč přece jen představuje příliš sociologický exkurz, jenž lze samozřejmě vztáhnout také na výtvarné umění (což autorka v obecné rovině udělala), ale tím je naplněna pouze obecná aplikace, nikoliv konkrétní skutečnost (v jistém smyslu zkušenost - což je ale jinak, zdá se, právě autorčina silná stránka?!). Prezentace uvedené teorie na cca deseti stranách je, po mém soudu, přece jen příliš dlouhá, stejně tak předchozí kapitola mapující příslušné symboly (kruh, čtverec, trojúhelník...) Opět se ke škodě práce vytratilo vyústění do konkrétní skutečnosti (tj. autorčiny praktické zkušenosti z krajiny). Jiné výtky nežli ty o nenaplněném potenciálu se v práci těžko hledají. I jazykově je práce nadprůměrná (hmdopich by zmínil dva překlepy a jednu chybnou předložku – str. 48, 64...). Spíše jako konstruktivní polemiku vnímám tedy následující poznámky:

ad str. 14, kapitola 4 Umění: nesouhlasil bych s tím, že by člověk jako živočišný druh bez umění přežil – nakonec i citovaný Gordon Graham ve *Filozofii umění* nepřímo formuluje zásadní úlohu umění v lidském poznání a zkušenosti (obojí předpoklady přežití). A jisté „zintenzivnění“ umělecké činnosti právě v obtížných obdobích lidských dějin svědčí o jeho „nepostradatelnosti“.

ad str. 20, kapitola Formy a prostředky vyjádření (ale i jinde): zajímavá otázka, zda je umění proces tvorby či výsledné dílo. Dovolil bych si se závěrem autorky poněkud nesouhlasit. Akt tvoření od díla, domnívám se, nelze plně oddělit. Právě skrze dílo se akt tvoření realizuje a bez něj ztrácí opodstatnění. Procs i dílo, každý po svém, na „umění“ participují. Ve finále jde ale spíše o sémantický problém...

ad str. 21, kapitola dtto: dýmka patří Magrittovi, nikoliv Foucaultovi, který o ní ale velmi zajímavě píše. Znalost tohoto pramene je další autorčino pozoruhodné plus, tím spíše, že je tento nesnadný text dostupný pouze ve francouzštině nebo slovenštině.

ad str.24, kapitola dtto: k řečnickým otázkám autorky (*nebylo by pak nejčistším uměleckým vyjádřením nevyjádření...?*) podotýkám, že umění není rovno myšlenka a v rámci procesu tvorby se cesta i prostředky ozejmují...

ad str. 57, kapitola 9 Poutníci a umění: dobře vybrané příklady, poctivá aplikace ikonografie a příjemné domýšlení možných interpretací, zohledňujících například proměny počasí (Ivan Kafka)

V praktické části předkládá Martina Hůlová několik maliřských cyklů. Téměř všechny jsou velmi zajímavé a znovu představují výraznou kvalitu. Obrazy z posledního cyklu *Z mého putování* jsou pro mě obsahově příliš podřízeny konceptu a formálně příliš povrchní (z tohoto tvrzení vyjímám *Strach*). Naopak starší práce, zejména cykly *Na cestách* a *Středočeský kras*, jsou maliřsky živé a opravdové. V cyklu *Na cestách* vidím navíc velmi svěží transformaci romantického maliřství – Kaspára Davida Friedricha a Williama Turnera!

Úvodní (obecnou) kapitolu didaktické části považuji za nonsens. Teze jsou poněkud zkreslené a zavádějící, byt' rozumím tomu, co patrně autorka chtěla říci. Představa dítěte jako čisté fantazijní duše a dospělého coby individua neschopného vymanit se z popisné reality je poněkud naivní. Fantazie není tabula rasa, ale schopnost asociace a spojování. A předpokladem této činnosti je jistá zkušenost se světem – tedy realitou.

ad str. 75: oddělit od sebe „co“ a „jak“ zcela nelze. Bez cíle nemusí být zřejmé, jak se k němu dostat – tj. cíl určuje cestu, co určuje jak. Např. musím vědět, kam chci jet, abych zvolil správný vhodný dopravní prostředek.

ad str. 76: originalita není nutně opozitum k realistickému vidění světa. „*Dětskou představivost (...) je třeba podporovat, nikoliv omezovat dospělou realitou*“ – to je velmi zjednodušující teze. Realita je univerzální východisko. Je to abeceda. Bez ní nelze fabulovat.

ad str. 77: výklad dítě = fantazie, dospělý = suchá realita se mi nelíbí a považuji ho za tendenční, naivní a zjednodušující, ba zavádějící – viz výše. Není patrné, z jakého zdroje autorka v tomto tvrzení vychází.

ad str. 79: „*v dětském projevu neexistuje chyba* (odst.1) x „*úlohou učitele je však vést dítě k tomu, aby dokázalo poznávat své chyby*“ (odst.2). Zde si autorka zjevně odporuje.

Co je obsahem slova „výchova“ v názvu předmětu (který autorka sudovala), není-li (podle autorky) správné dítě „deformovat vnějšími normami“?! Krom toho učitelovo vidění reality není a priori omezením dětské fantazie. A vlastní výtvarné formy učitele představují základní zkušenostní východiska pro výtvarné úlohy (učitelskou profesi)! Ostatně i u jednotlivých výtvarných úkolů nevolí autorka cestu neinstruované fabulace, ale naopak pojmenování dílčích součástí reality, jako vymezení prostoru pro dětskou fabulaci (a volí slova: „...*pokoušela jsem se děti přimět k tomu...*“). Jako východisko pak volí u jedné z úloh dokonce svou vlastní malbu špachtlí (str. 86), což nelze interpretovat jinak, než jako autorkou v učebním procesu teoreticky zavrhané „vlastní výtvarné formy učitele“. Praktická realizace jednotlivých didaktických etud je však milá a relativně ucelená. Výše zmiňované jednotlivosti tedy vnímám jako jistý zcela pochopitelný důsledek autorčiny prozatím omezené zkušenosti, kterou praxe vytříbí.

Předložená práce je osobitá a výrazně samostatná a mile „jiná“. Tyto komponenty považuji za základní předpoklad absolutoria na vysoké škole. I proto diplomovou práci Martiny Hůlové doporučuji k obhájení a hodnotím známkou **výborně**

otázka 1: Definujte pojmy fantazie a realita.

otázka 2: Naznačte etymologii slova hora.